

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗСУ
У ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ
МОБІЛІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ**

Андрій Валерійович БОГДАНОВ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0001-3314-6626>*

Сучасні безпекові виклики, зумовлені збройною агресією проти України та тривалою необхідністю підтримання високого рівня обороноздатності держави, актуалізують потребу в якісній мобілізаційній роботі з молоддю. У цих умовах офіцер Збройних Сил України (ЗСУ) виступає не лише як військовий фахівець, а й як педагог, наставник і комунікатор, здатний формувати в молодого покоління свідоме ставлення до військової служби, національної безпеки та громадянської відповідальності [1]. Водночас у системі військової освіти переважає орієнтація на професійно-бойову підготовку, тоді як педагогічна складова діяльності майбутніх офіцерів часто залишається фрагментарною та недостатньо методично забезпеченою.

Проблема полягає у відсутності цілісної науково обґрунтованої системи методичних підходів до формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів ЗСУ саме в контексті здійснення мобілізаційної роботи з молоддю [2, 3]. Наявні освітні програми не завжди враховують специфіку комунікації з різними соціально-психологічними групами молоді, особливості інформаційного впливу в умовах гібридної війни, а також необхідність розвитку навичок переконливої публічної комунікації, критичного мислення та етичної відповідальності, що зумовлює суперечність між суспільним запитом на офіцера як носія педагогічної культури та реальним рівнем його готовності до просвітницької і мобілізаційної діяльності.

Таким чином, актуалізується потреба в розробленні та впровадженні ефективних методичних засад формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів у військових закладах вищої освіти, що передбачають інтеграцію психолого-педагогічної підготовки з професійно-військовими дисциплінами, використання інтерактивних технологій навчання та створення умов для практичного відпрацювання мобілізаційної роботи з молоддю. Розв'язання цієї проблеми є важливою передумовою підвищення ефективності взаємодії ЗСУ з молодіжним середовищем і зміцнення оборонного потенціалу держави.

Формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України у військових закладах вищої освіти набуває стратегічного значення в умовах тривалої збройної агресії та

необхідності системної мобілізаційної роботи з молоддю [4, 5]. Офіцер сучасного типу виконує не лише управлінські й тактичні функції, а й виступає суб'єктом виховного впливу, комунікації та соціалізації. Отже, підготовка майбутніх офіцерів має охоплювати цілеспрямоване формування педагогічної компетентності як інтегральної характеристики професійної готовності до роботи з особовим складом і цивільною молоддю.

Педагогічна компетентність у цьому контексті розглядається як сукупність психолого-педагогічних знань, умінь організовувати навчально-виховний процес, комунікативних навичок, ціннісних орієнтацій і рефлексивних здібностей [6, 7]. Її структурними компонентами є когнітивний, операційно-діяльнісний, мотиваційно-ціннісний і особистісно-рефлексивний. Без системного розвитку зазначених складників мобілізаційна робота з молоддю набуває формального характеру та не забезпечує стійкого виховного ефекту.

Аналіз освітніх програм військових закладів вищої освіти свідчить про домінування професійно-спеціальної підготовки над психолого-педагогічною складовою. Окреслена диспропорція зумовлює недостатній рівень готовності випускників до здійснення просвітницької, роз'яснювальної та мотиваційної діяльності в молодіжному середовищі. Водночас сучасна мобілізаційна робота потребує не лише інформування, а й формування внутрішньої готовності до служби, критичного осмислення інформації та стійкості до деструктивних впливів.

Методичні аспекти формування педагогічної компетентності мають ґрунтуватися на принципах системності, міждисциплінарної інтеграції, практичної спрямованості та контекстності навчання. Психолого-педагогічні дисципліни повинні інтегруватися з військово-професійними курсами, а навчальний матеріал – моделювати реальні ситуації мобілізаційної взаємодії з молоддю. Такий підхід забезпечує перенесення теоретичних знань у площину практичної діяльності.

Важливим методичним компонентом виступає застосування інтерактивних технологій навчання: тренінгів, рольових ігор, кейс-методів, моделювання кризових комунікативних ситуацій. Їх використання сприяє формуванню навичок публічного виступу, аргументації, роботи з запереченнями та управління груповою динамікою. Емпіричні дослідження педагогічної ефективності інтерактивних методів підтверджують зростання рівня засвоєння матеріалу та розвитку комунікативної впевненості у здобувачів освіти.

Особливого значення набуває розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх офіцерів. Мобілізаційна робота здійснюється в умовах гібридного інформаційного простору, що характеризується поширенням маніпулятивних наративів і дезінформації. Тому методичне забезпечення підготовки має включати аналіз інформаційних впливів, формування медіаграмотності та навичок протидії пропагандистським технологіям.

Необхідним елементом є організація педагогічної практики, спрямованої на безпосередню взаємодію з молодіжними аудиторіями. Практичний досвід проведення профорієнтаційних заходів, лекцій, дискусій і військово-патріотичних занять формує стійкі професійні вміння та коригує особистісні установки. Результати такої діяльності мають підлягати рефлексивному аналізу з боку викладачів і самих курсантів.

Оцінювання рівня сформованості педагогічної компетентності потребує впровадження комплексної діагностики, що охоплює тестування, спостереження, експертну оцінку, самоаналіз і портфоліо професійних досягнень. Критеріями виступають глибина психолого-педагогічних знань, ефективність комунікації, здатність до мотиваційного впливу та рівень педагогічної культури. Систематичний моніторинг сприяє корекції освітнього процесу.

Методичне забезпечення формування педагогічної компетентності також передбачає підготовку науково-педагогічних кадрів військових закладів вищої освіти. Викладачі повинні володіти сучасними освітніми технологіями, методами фасилітації та інструментами оцінювання. Підвищення їх кваліфікації є необхідною умовою якісної реалізації відповідних освітніх програм.

Узгодження змісту підготовки з державними стандартами вищої освіти та стратегічними документами у сфері національної безпеки забезпечує відповідність освітнього процесу актуальним суспільним потребам. Формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів має розглядатися як складова загальної професійної готовності до служби та як чинник підвищення ефективності мобілізаційної роботи.

Отже, методичні аспекти формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів ЗСУ у військових закладах вищої освіти становлять комплексну педагогічну проблему, що охоплює змістові, організаційні та технологічні компоненти підготовки. Її розв'язання потребує науково обґрунтованої моделі підготовки, інтеграції теорії та практики, а також системного контролю результатів. Реалізація зазначених положень сприятиме підвищенню якості мобілізаційної роботи з молоддю та зміцненню кадрового потенціалу Збройних Сил України.

Таким чином, методичні аспекти формування педагогічної компетентності майбутніх офіцерів Збройних Сил України у військових закладах вищої освіти постають як комплексна науково-педагогічна проблема, зумовлена потребою підготовки офіцера до здійснення змістовної, системної та результативної мобілізаційної роботи з молоддю. Йдеться про інтеграцію психолого-педагогічної підготовки з військово-професійними дисциплінами, упровадження інтерактивних методів навчання, розвиток інформаційно-комунікаційної та медіаграмотнісної компетентностей, організацію практико-орієнтованої діяльності та впровадження комплексної системи оцінювання рівня сформованості педагогічної готовності. Науково обґрунтоване методичне забезпечення цього процесу спрямоване на формування офіцера як суб'єкта виховного

впливу, професійної комунікації та ціннісного лідерства в молодіжному середовищі в умовах сучасних безпекових викликів.

Список використаних джерел

1. Ягупов В. В. Модель професійної компетентності офіцера Збройних Сил України: методологічний аспект. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. Вип. 4 (41). С. 154–159.
2. Нещадим М. І. Педагогічні засади функціонування системи військової освіти в Україні : монографія. Київ : Вид-во ВПЦ «Київський університет», 2004. 450 с.
3. Хаїтов А. Ю. Військово-патріотичне виховання молоді як чинник зміцнення обороноздатності держави. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури*. 2022. Вип. 5 (150). С. 132–136.
4. Осьодло В. І. Психологія професійного становлення офіцера : монографія. Київ : ПП «Золоті Ворота», 2012. 464 с.
5. Телелим В. М., Приходько Ю. І. Професійна підготовка майбутніх офіцерів у контексті реалізації стандартів НАТО. *Наука і оборона*. 2018. № 1. С. 45–50.
6. Торічний О. В. Формування педагогічної культури майбутніх офіцерів як складника їх професіоналізму. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2016. № 3. С. 210–222.
7. Стасюк В. В. Система морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України : концептуальні засади та практика впровадження. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. Вип. 1 (71). С. 118–125.